

Академічний рисунок. Схеми і нариси.

Навчально-методичний посібник

Запропонований читачеві навчально-методичний посібник є унаочненням результатів багаторічного викладання рисунку в Харківській академії дизайну і мистецтв та представляє собою систематичний виклад курсу академічного рисунка голови для здобувачів першого рівня фахової мистецької освіти художніх вишів.

Автор, спираючись на методи схематизації, дедукції та індукції у викладі матеріалу, порівняльного аналізу та художньо-графічного аналізу, послідовно розглядає усі надважливі етапи рисунку голови; закони його конструктивної та анатомічної будови, композиційного рішення, стилістичної визначеності тощо. Виклад змісту дисципліни ґрунтується на авторському зображальному матеріалі та відповідає традиції викладання рисунку, що склалася у межах Харківської художньої школи та Харківської академії дизайну та мистецтв.

Передмова

Запропонований авторський курс рисунку голови є наслідком багаторічного досвіду викладання дисципліни «Рисунок» у стінах Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

Безумовно, він не постав би у якості закінченої системи принципів та методів навчання рисунку без опертя на наукові, методичні та освітні традиції викладання цієї дисципліни, що склалися на кафедрі рисунку ХДАДМ протягом багатьох десятиліть. Їх унаочненням слід вважати ґрунтовний том, що репрезентує «золотий фонд» школи академічного рисунку Харківської академії дизайну і мистецтв, виданий І. П. Чеботовим у 2017 р.

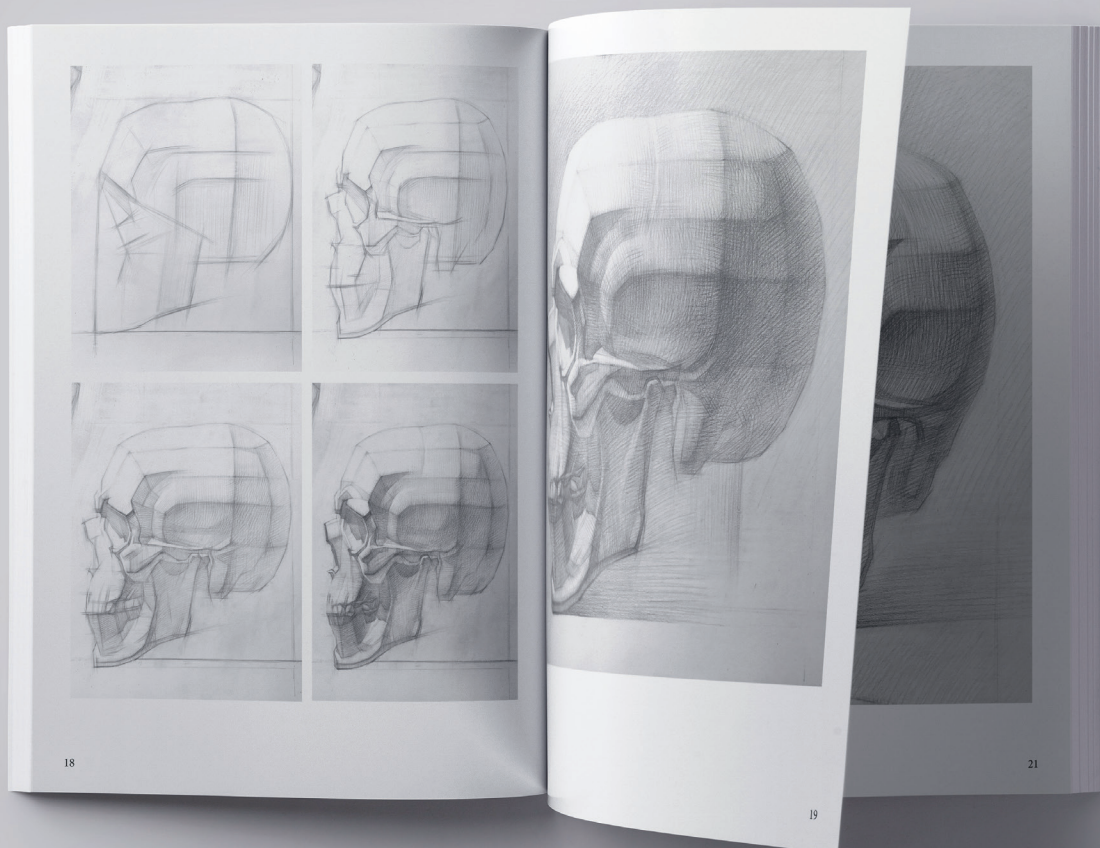
Приємно відзначити, що у зведеному альбомі робіт, що відображають цей методичний скарб кафедри рисунку ХДАДМ ("золотий фонд" Академії) містяться й студентські напрацювання автора посібника, які він долучив до візуального ряду супроводжувального матеріалу.

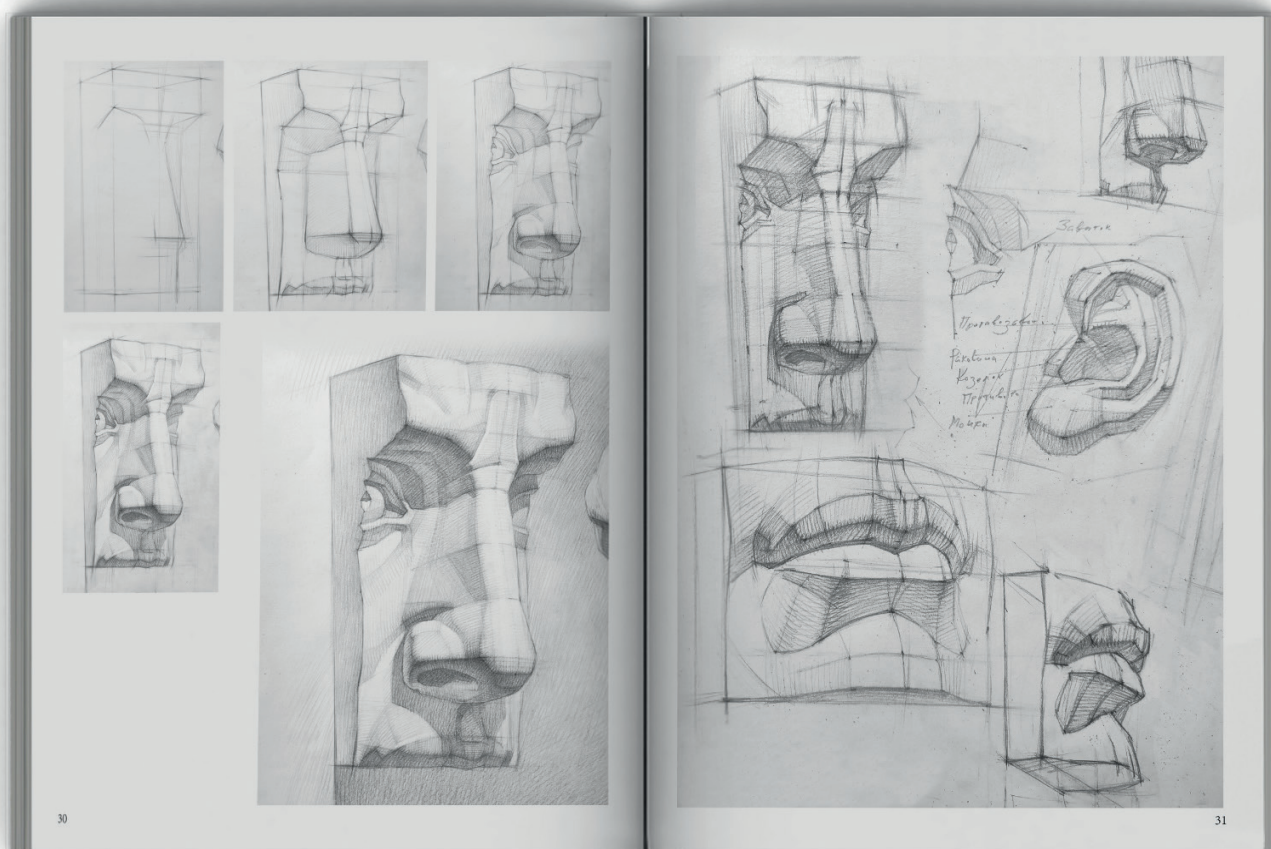
Цей посібник – не перший і не єдиний з навчальної та методичної літератури відповідного спрямування. Однак він і не є стереотипним переказом основних положень академічного рисунку голови, узвичаєних в освітніх програмах вищих художніх закладів та коледжів фахової передвищої освіти.

Автор намагався у стислій, майже «коментуючій», манері надати здобувачам відповідного кваліфікаційного освітнього рівня методику виконання завдань з рисунку голови, яка базується на схематизації та аналітичній корекції бачення; сформувати у свідомості студента фаховий поняттєвий тезаурус дисципліни.

Основну увагу приділено методичній послідовності, етапності виконання певних завдань задля свідомої побудови зображення, що нормується ключовими моментами утворення завершеного й досконалого рисунку голови.

У авторський намір входила й вимога (інтенція) не уникати й загально методологічних засад викладання пропонованих завдань: використання методів спостереження, аналізу форми, корекції схематичних моделей та їх узгодження з логікою побудови форми.

У своїй роботі ми наголошуємо на тому, що навіть найпростіші чи, навпаки, складні завдання з рисунку повинні не механічно відтворювати безпосереднє бачення форми, а супроводжуватися аналізом структури частин й цілого, відчуттям ритму композиційної схеми та її корекції в процесі виконання завдань. Врешті решт – розумінням самої сутності рисунку.

Метод схематизації не є самоціллю: між тим, важливо підкреслити, що техніка оволодіння базовими геометричними поняттями, лінеарними та площинними засобами конструктивної побудови форми завжди, від античності до сьогодення, співвідносилися з азбукою геометричних схем.

Логіка нашого викладу також накладається на «природну» логіку оволодіння навиками рисунку: від конструктивної схематики побудови форми до зображення натури через усвідомлення її характерних особливостей та сутнісних рис.

Посібник ілюстровано значною кількістю візуального матеріалу, який доповнює текст і сприяє більш вдумливому виконанню завдань і розумінню засад рисунку голови.

Слід наголосити, що майже увесь склад видрукованих у посібнику рисунків, окрім студентських робіт автора, спеціально виконувалися для даного посібника, що сприяло оновленню гостроти бачення рисувальної форми як самим автором, так і користувачами його навчально-методичними матеріалами.

Отже, в посібнику проаналізовано і репрезентовано будову рисунку голови, оприявлено метод універсальної схематизації, яка не уникає живого бачення натури та її послідовного аналізу.

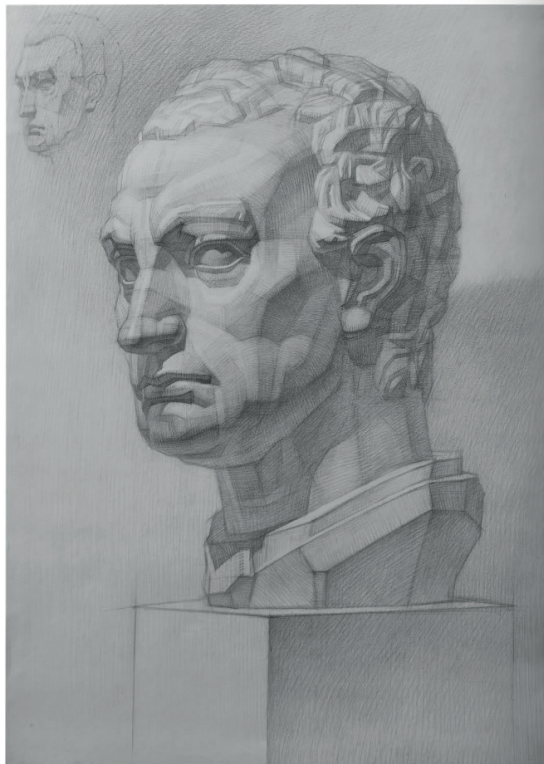
Маємо надію, що цей аналіз не згасне з часом і витримає тест на живий зв'язок з баченням і розумом, які в своїй сукупності призведуть до з'яви досконалої академічної, студентської роботи.

Віталій СЕНІН

АКАДЕМІЧНИЙ РИСУНОК

схеми і нариси

2024

Віталій СЕНІН

АКАДЕМІЧНИЙ
РИСУНОК

схеми і нариси

УДК

Друкується за рішенням Вченої ради ХДАДМ
(протокол № _____ від _____ 2024 р.)

Рецензент:

Академічний рисунок: схеми і нариси: навчально-методичний посібник / ХДАДМ. – Харків: ХДАДМ. – 128 с.; ілп.

Запропонований читачеві навчально-методичний посібник є узагальненням результатів багаторічного викладання рисуноку в Харківській академії дизайну і мистецтва та представляє собою систематичний виклад курсу академічного рисуноку голови для здобувачів першого рівня фахової мистецької освіти художніх вишів.

Автор, спираючись на методи схематизації, дедукції та індукції у викладі матеріалу, порівняльного аналізу та художньо-графічного аналізу, послідовно розглядає усі надбавлені етапи рисуноку голови: закони його конструктивної та анатомічної будови, композиційного рішення, стилістичної вираженості тощо. Виклад змісту дисципліни ґрунтується на авторському зображальному матеріалі та відповідає традиції викладання рисуноку, що склалася у межах Харківської художньої школи та Харківської академії дизайну і мистецтва.

ISBN

© Харківська державна академія дизайну і мистецтва, 2024

© Сенін В.П. Текст. Ілюстрації, 2024

© Нерівня Д. Дизайн, 2024

Передмова

Запропонований авторський курс рисуноку голови є наслідком багаторічного досвіду викладання дисципліни «Рисунок» у стінах Харківської державної академії дизайну і мистецтва.

Безумовно, він не постав би у якості закінченої системи принципів та методів навчання рисуноку без опора на наукові, методичні та освітні традиції викладання цієї дисципліни, що склалися на кафедрі рисуноку ХДАДМ протягом багатьох десятиліть. Їх узагальненням слід вважати ґрунтовний том, що репрезентує «золотий фонд» школи академічного рисуноку Харківської академії дизайну і мистецтва, виданий І. П. Чеботовим у 2017 р.

Пріємно відзначити, що у зведеному альбомі робіт, що відображають цей методичний скарб кафедри рисуноку ХДАДМ («золотий фонд» Академії) містяться й студентські напрацювання автора посібника, які він долучив до візуального ряду супроводжувального матеріалу.

Цей посібник – не перший і не єдиний з навчальної та методичної літератури відповідного спрямування. Однак він і не є стереотипним переказом основних положень академічного рисуноку голови, узвичаєних в освітніх програмах вищих художніх закладів та коледжів фахової передвищої освіти.

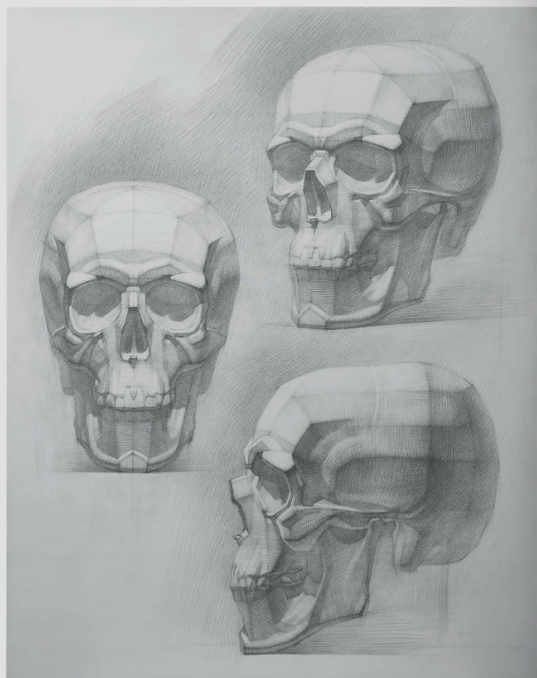
Автор намагався у стилі, майже «коментуючий», манері надати здобувачам відповідного кваліфікаційного освітнього рівня методику виконання завдань з рисуноку голови, яка базується на схематизації та аналітичній корекції бачення; сформувати у свідомості студента фаховий поняттєвий тезаурус дисципліни.

Основну увагу приділено методичній послідовності, етапності виконання певних завдань задля свідомої побудови зображення, що нормується ключовими моментами утворення завершеного й досконалого рисуноку голови.

У авторській намір входила й вимога (інтенція) не уникати й загальнометодологічних засад викладання пропонуваного завдання: використання методів спостереження, аналізу форми, корекції схематичних моделей та їх узгодження з логікою побудови форми.

У своїй роботі ми наголошуємо на тому, що навіть найпростіші чи, навпаки, складні завдання з рисуноку повинні не механічно відтворювати безпосереднє бачення форми, а супроводжуватися аналізом структури частин й цілого, відчуттям ритму композиційної схеми та її корекції в процесі виконання завдань. Врешті решт – розумінням самої сутності рисуноку.

Метод схематизації не є самоціллю: між тим, важливо підкреслити, що техніка оволодіння базовими геометричними поняттями, лінійними та площинними засобами конструктивної побудови форми завжди, від античності до сьогодення, співвідносилися з азбукою геометричних схем.

ЧЕРЕП

Запропонований авторський курс рисуноку голови є наслідком багаторічного досвіду викладання дисципліни «Рисунок» у стінах Харківської державної академії дизайну і мистецтва.

Безумовно, він не постав би у якості закінченої системи принципів та методів навчання рисуноку без опора на наукові, методичні та освітні традиції викладання цієї дисципліни, що склалися на кафедрі рисуноку ХДАДМ протягом багатьох десятиліть. Їх узагальненням слід вважати ґрунтовний том, що репрезентує «золотий фонд» школи академічного рисуноку Харківської академії дизайну і мистецтва, виданий І. П. Чеботовим у 2017 р.

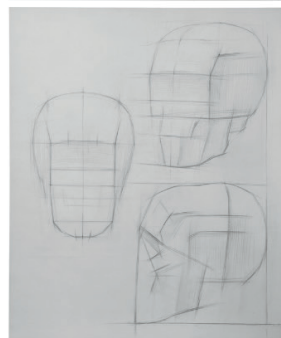
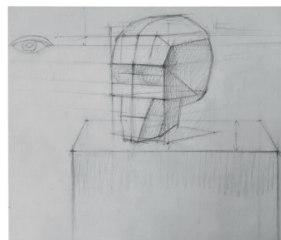
Пріємно відзначити, що у зведеному альбомі робіт, що відображають цей методичний скарб кафедри рисуноку ХДАДМ («золотий фонд» Академії) містяться й студентські напрацювання автора посібника, які він долучив до візуального ряду супроводжувального матеріалу.

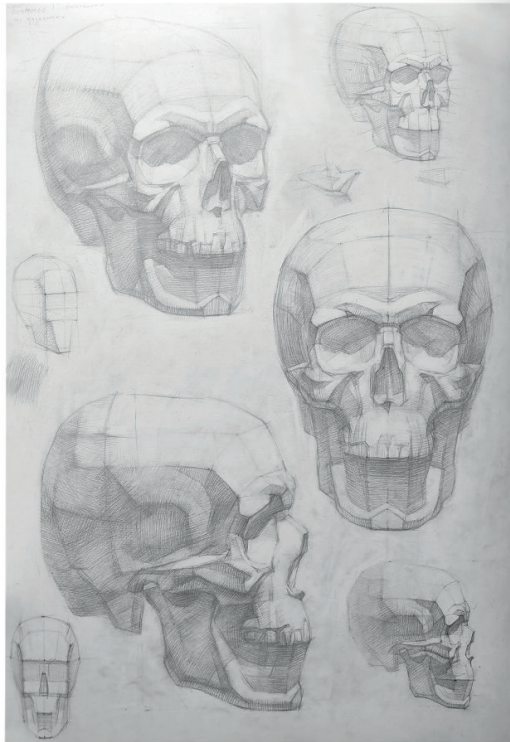
Цей посібник – не перший і не єдиний з навчальної та методичної літератури відповідного спрямування. Однак він і не є стереотипним переказом основних положень академічного рисуноку голови, узвичаєних в освітніх програмах вищих художніх закладів та коледжів фахової передвищої освіти.

Автор намагався у стилі, майже «коментуючий», манері надати здобувачам відповідного кваліфікаційного освітнього рівня методику виконання завдань з рисуноку голови, яка базується на схематизації та аналітичній корекції бачення; сформувати у свідомості студента фаховий поняттєвий тезаурус дисципліни.

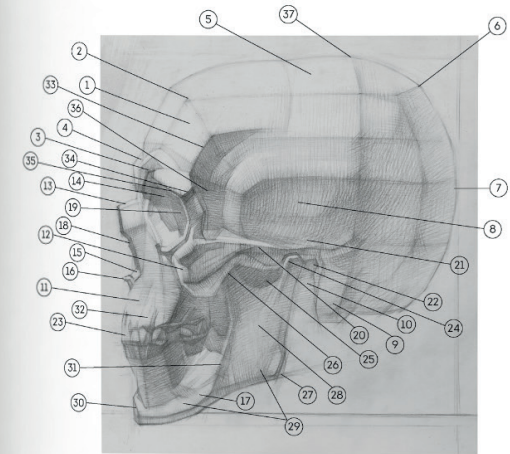
Основну увагу приділено методичній послідовності, етапності виконання певних завдань задля свідомої побудови зображення, що нормується ключовими моментами утворення завершеного й досконалого рисуноку голови.

У авторській намір входила й вимога (інтенція) не уникати й загальнометодологічних засад викладання пропонуваного завдання: використання методів спостереження, аналізу форми, корекції схематичних моделей та їх узгодження з логікою побудови форми.

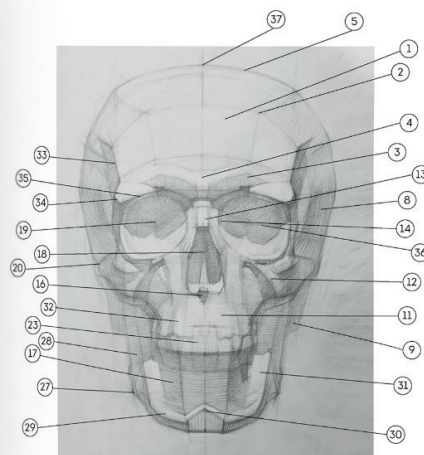
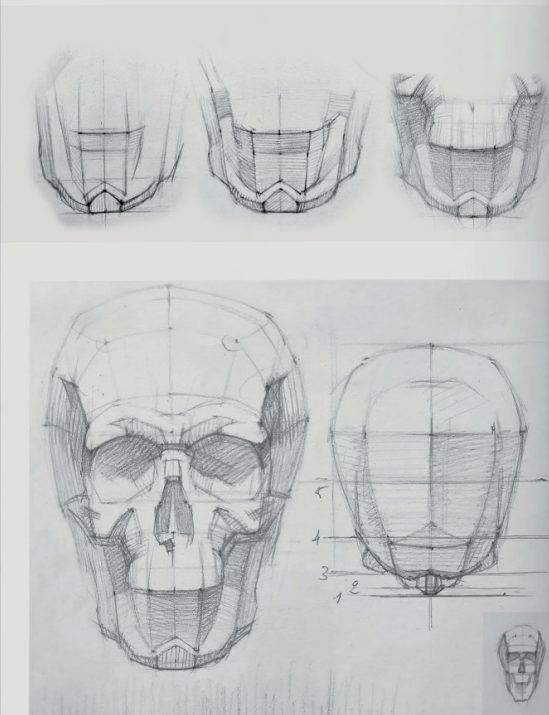
12

1. Лобна кістка
2. Лобні бугри
3. Надбровні дуги
4. Надперенісся (глабела)
5. Тім'яна кістка
6. Тім'яний бугор
7. Потилічне підвищення
8. Скронева кістка
9. Соскоподібний відросток скроневої кістки
10. Шиловидний відросток скроневої кістки
11. Верхньощелепна кістка
12. Вилинна кістка
13. Носові кістки
14. Сліз'я кістка
15. Нижня носова раковина
16. Сошник
17. Нижньощелепна кістка
18. Грушовидний отвір
19. Очіниця

20. Вилинна дуга
21. Скронева яма
22. Зовнішній слуховий прохід
23. Зуби
24. Головка нижньої щелепи
25. Вирізка нижньої щелепи
26. Віничевий відросток
27. Кут нижньої щелепи
28. Гілка нижньої щелепи
29. Тіло нижньої щелепи
30. Підборідний виступ
31. Коса лінія
32. Комірковий відросток
33. Скронева лінія
34. Виличний відросток
35. Надчоточняковий край
36. Клиноподібна кістка
37. Верхівка тім'яних кісток

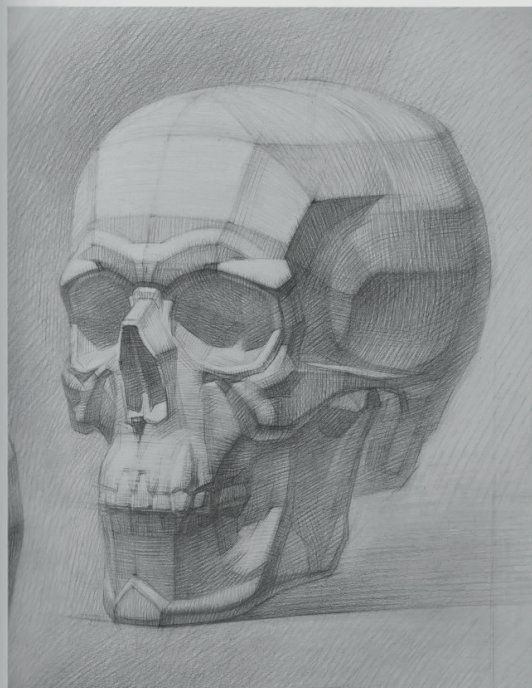
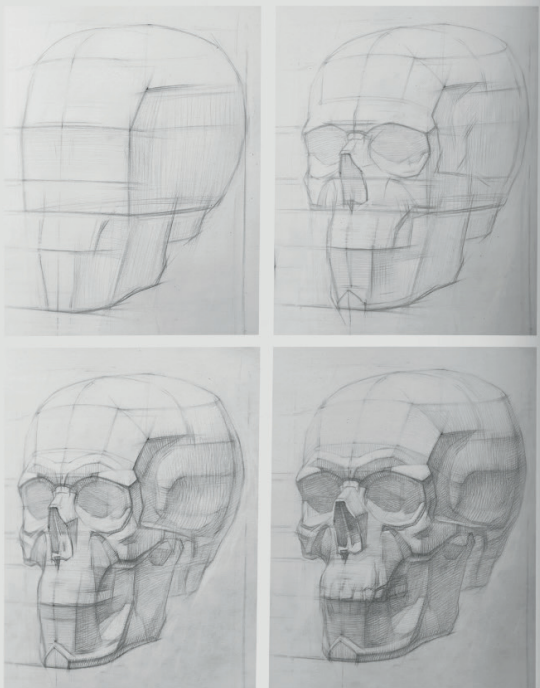
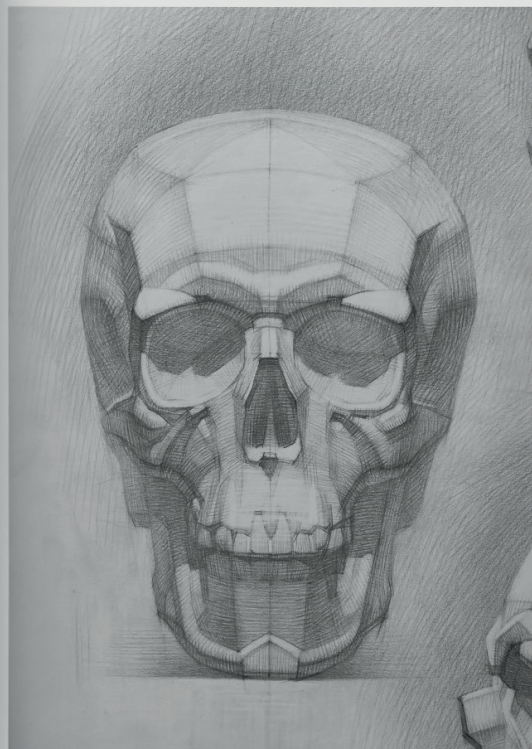
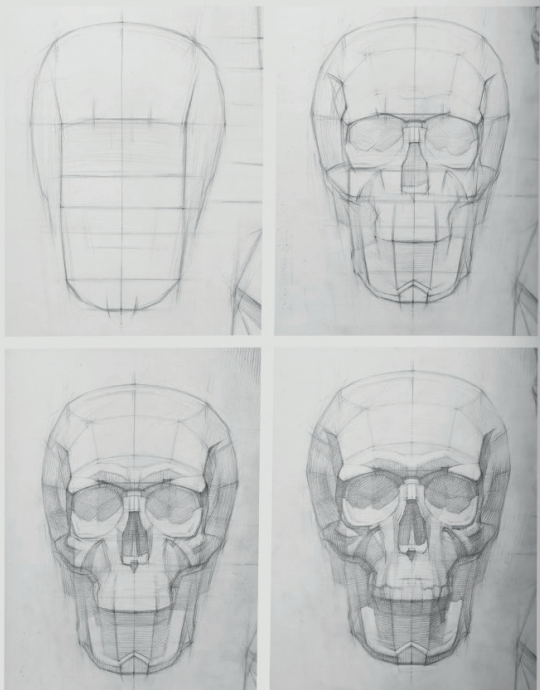
13

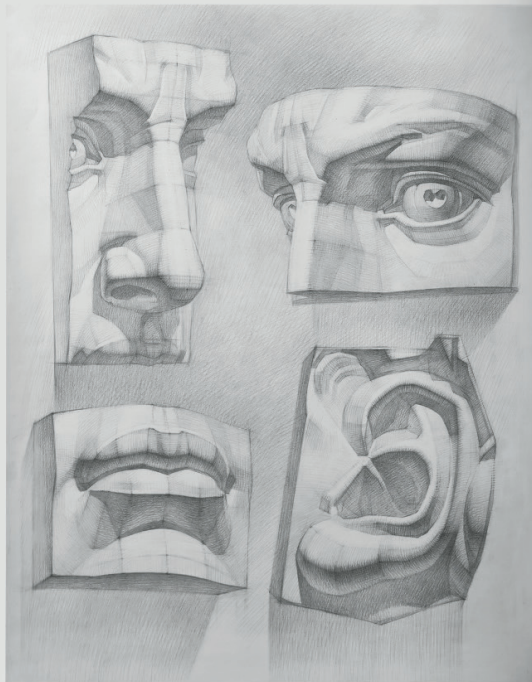

1. Лобна кістка
2. Лобні бугри
3. Надбровні дуги
4. Надперенісся (глабела)
5. Тім'яна кістка
6. Тім'яний бугор
7. Потилічне підвищення
8. Скронева кістка
9. Соскоподібний відросток скроневої кістки
10. Шиловидний відросток скроневої кістки
11. Верхньощелепна кістка
12. Вилинна кістка
13. Носові кістки
14. Сліз'я кістка
15. Нижня носова раковина
16. Сошник
17. Нижньощелепна кістка
18. Грушовидний отвір
19. Очіниця

20. Вилинна дуга
21. Скронева яма
22. Зовнішній слуховий прохід
23. Зуби
24. Головка нижньої щелепи
25. Вирізка нижньої щелепи
26. Віничевий відросток
27. Кут нижньої щелепи
28. Гілка нижньої щелепи
29. Тіло нижньої щелепи
30. Підборідний виступ
31. Коса лінія
32. Комірковий відросток
33. Скронева лінія
34. Виличний відросток
35. Надчоточняковий край
36. Клиноподібна кістка
37. Верхівка тім'яних кісток

15

Частина обличчя

Запропонований авторський курс рисунку голови є наслідком багаторічного досвіду викладання дисципліни «Рисунок» у стінах Харківської державної академії дизайну і мистецтва.

Безумовно, він не постає би у якості закінченої системи принципів та методів навчання рисунку без опори на наукові, методичні та освітні традиції викладання цієї дисципліни, що склалися на кафедрі рисунку ХДАДМ протягом багатьох десятиліть. Їх узагальнення слід вважати ґрунтовним тоном, що репрезентує «золотий фонд» школи академічного рисунку Харківської академії дизайну і мистецтва, виданий І. П. Чеботовим у 2017 р.

Тривало відзначити, що у зведеному альбомі робіт, що відображають цей методичний скарб кафедри рисунку ХДАДМ («Золотий фонд» Академії) містяться й студентські напрацювання автора посібника, які він долучив до візуального ряду супроводжувального матеріалу.

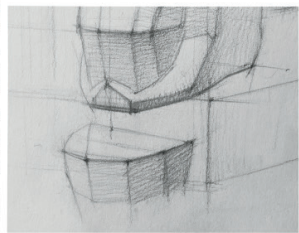
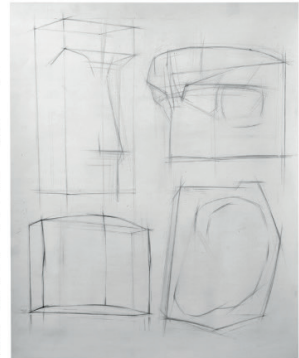
Цей посібник – не перший і не останній з навчальних та методичних літератур відповідного спрямування. Однак він і не є стереотипним переказом основних положень академічного рисунку голови, узагальнених в освітніх програмах вищих художніх закладів та коментарів багаторічної практики освіти.

Автор намагає у стислій, майже «коментуючій», манері надати здобувачам відповідного кваліфікаційного освітнього рівня методичку виконання завдань з рисунку голови, яка базується на схематизації та аналітичній корекції бачення; сформулювати у свідомості студента фаховий поняттєвий тезаурус дисципліни.

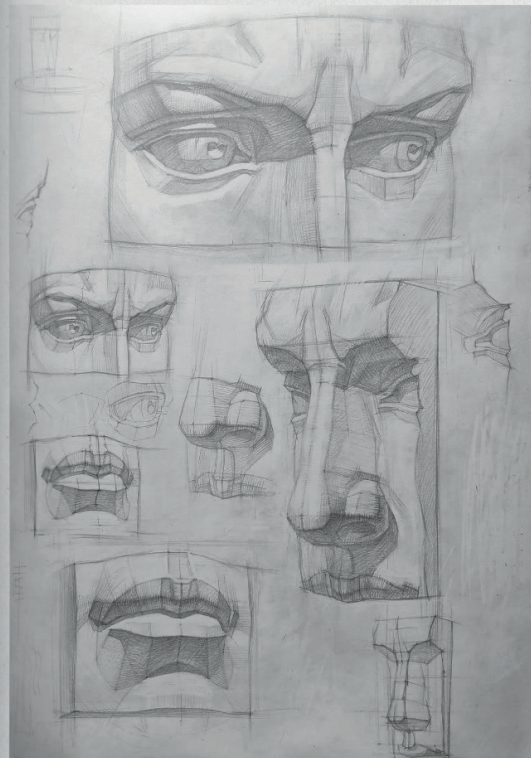
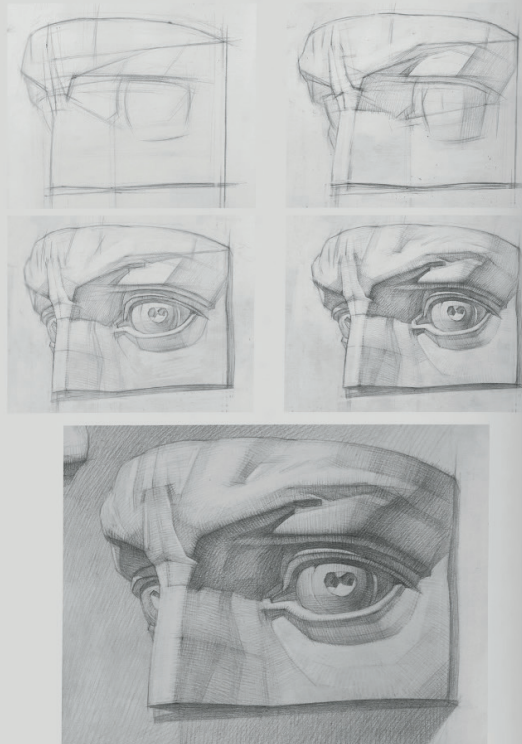
Особливу увагу приділено методичній послідовності етапності виконання певних завдань задля самостійної побудови зображення, що нормується ключовими моментами утворення завершеного й доконалого рисунку голови.

У авторській нівелі виходила й вимога (інтенція) не уникати й загальнометодологічних засад викладання пропонуваного завдання, використовуючи методи спостереження, аналізу форми, корекції схематичних моделей та їх узгодження з логікою побудови форм.

У своїй роботі ми наголосимо на тому, що навіть найпростіші чи, навпаки, складні завдання з рисунку повинні не механічно відтворювати безпосереднє бачення форми, а супроводжуватися аналі-

25

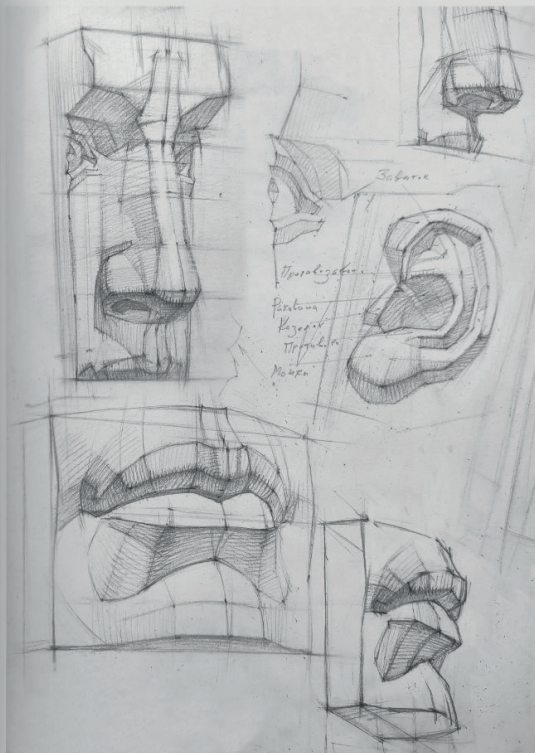
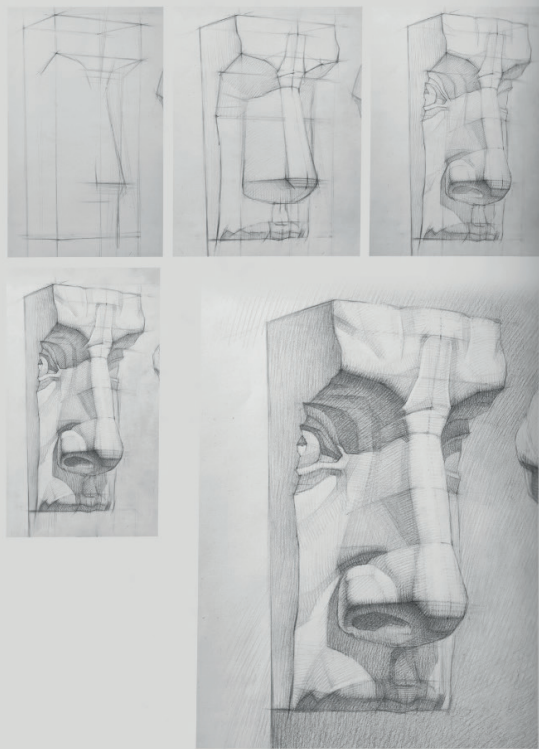
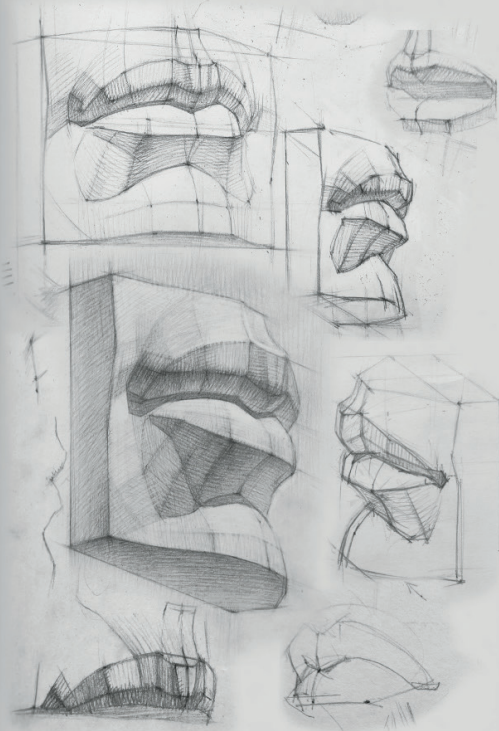
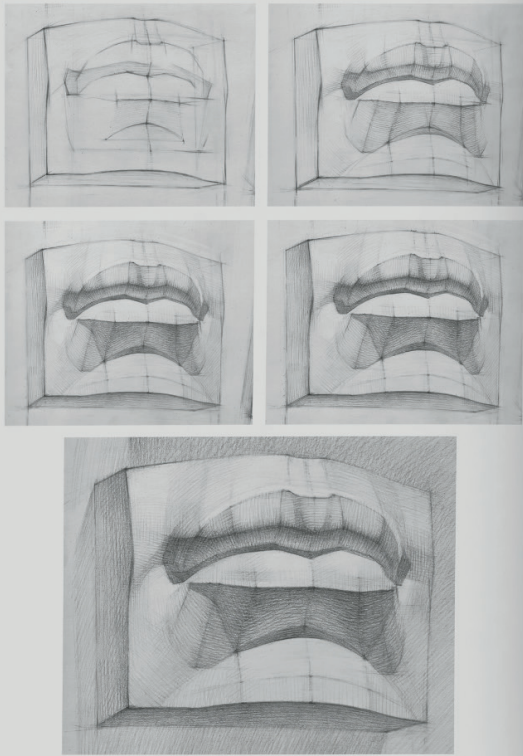

Рисунок конструктивної голови. Обробка.

Запропонований авторський курс рисунку голови є наслідком багаторічного досвіду викладання дисципліни «Рисунок» у стінах Харківської державної академії дизайну і мистецтва.

Безумовно, він не постав би у якості закінченої системи принципів та методів навчання рисунку без опертості на наукові, методичні та освітні традиції викладання цієї дисципліни, що склалися на кафедрі рисунку ХДАДМ протягом багатьох десятиліть. Їх узагальненням слід вважати ґрунтовний том, що репрезентує «золотий фонд» школи академічного рисунку Харківської академії дизайну і мистецтва, виданий І. П. Чеботовим у 2017 р.

Прижизненно відзначити, що у зведеному альбомі робіт, що відображають цей методичний скріп кафедри рисунку ХДАДМ («золотий фонд» Академії) містяться й студентські напрацювання автора посібника, які він долучив до візуального ряду супроводжувального матеріалу.

Цей посібник – не перший не єдиний з навчальної та методичної літератури відповідного спрямування. Однак він і не є стереотипним переказом основних положень академічного рисунку голови, узвичаєних в освітніх програмах вищих художніх закладів та коледжів фахової передвищої освіти.

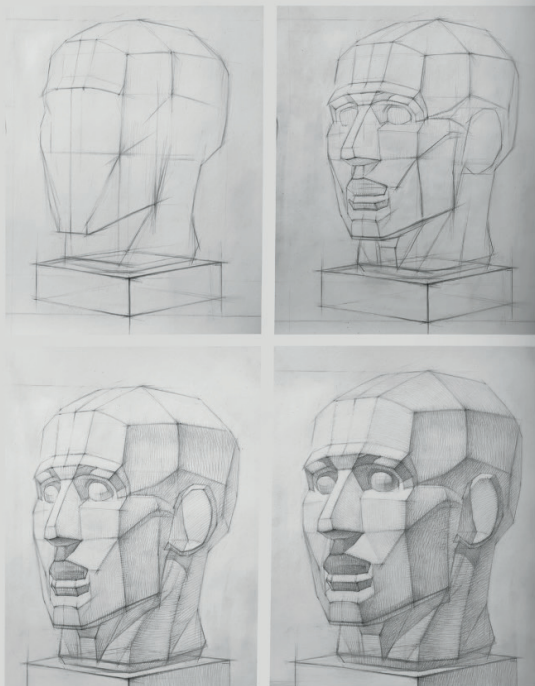
Автор намагається у стислій, майже «коментуючій», манері надати здобувачам відповідного кваліфікаційного освітнього рівня методичку виконання завдань з рисунку голови, яка базується на схематизації та аналітичній корекції бачення; формувати у свідомості студента фаховий поняттєвий тезаурус дисципліни.

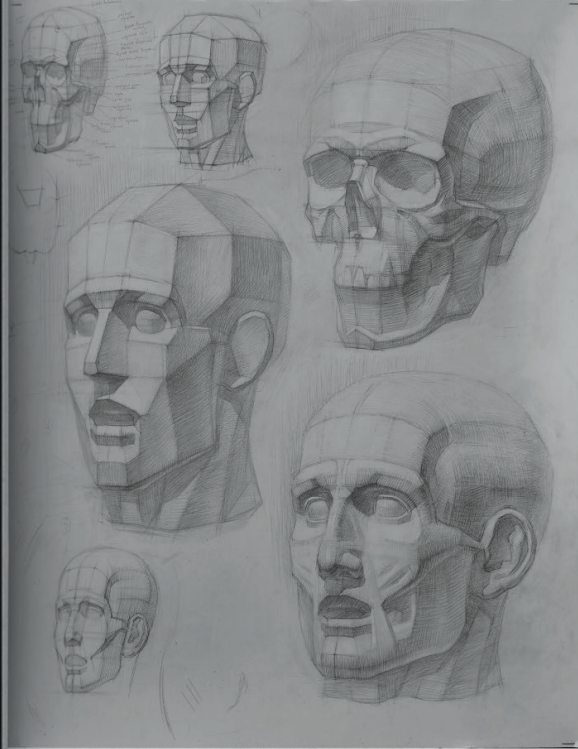
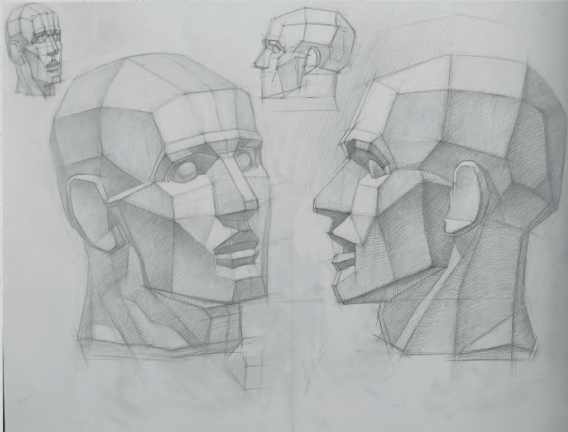
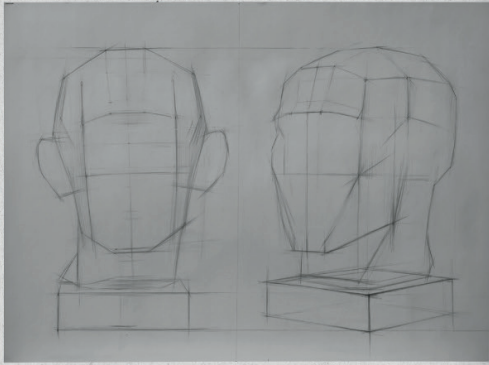
Освоюючи зв'язку між методичною послідовністю, етапності виконання певних завдань задля свідомої побудови зображення, що нормується ключовими моментами утворення завершеного й досконалого рисунку голови.

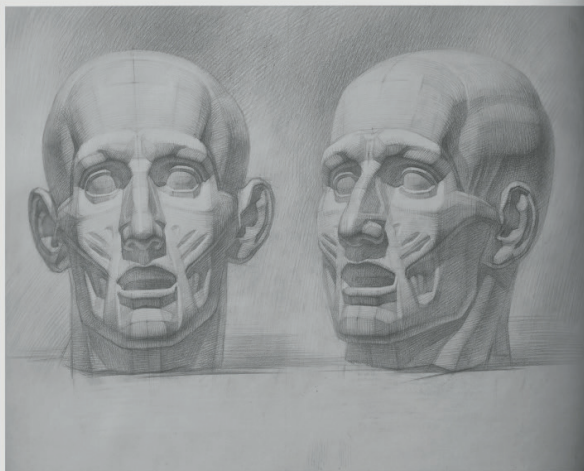
У авторській нмрі виходила й вимога (Інтенція) не уникати й загально методологічних засад викладання пропонувані завдань: використання методів спостереження, аналізу форми, корекції схематичних моделей та їх узгодження з логікою побудови форми.

У своїй роботі ми наполягаємо на тому, що навіть найпростіші чи, навпаки, складні завдання з рисунку повинні не механічно відтворювати безосереднє бачення форми, а супроводжуватися аналізом структури частин і цілого, відчуття ритму композиційної схеми та її корекції в процесі виконання завдань. Врешті решт – розумінням самої сутності рисунку.

Метод схематизації не є самоціллю: між тим, важливо підкреслити, що техніка оволодіння базовими геометричними поняттями, лінійними та площинними засобами конструктивної побудови форми завжди, від античності до сьогодення, співвідносилася з азбукою геометричних схем.

Екорше

Запропонований автором курс рисунку голови є наслідком багаторічного досвіду викладання дисципліни «Рисуючи у стилі Харківської державної академії дизайну і мистецтва».

Безумовно, він не постав би у якості закінченої системи принципів та методів навчання рисунку без опора на наукові, методичні та освітні традиції викладання цієї дисципліни, що склалися на кафедрі рисунку ХДАДМ протягом багатьох десятиліть. Їх узагальненням слід вважати фундаментальний том, що репрезентує «золотий фонд» школи академічного рисунку Харківської академії дизайну і мистецтва, виданий І. П. Чеботовим у 2017 р.

Прямішо відзначити, що у згаданому альбомі робіт, що відображають цей методичний скерс кафедри рисунку ХДАДМ («золотий фонд» Академії) містяться й студентські напрацювання автора посібника, які він долучив до візуального ряду супроводжувального матеріалу.

Цей посібник – не перший не сдиний з наочної та методичної літератури відповідного спрямування. Однак він ієст спроститим перекладом основних положень академічного рисунку голови, узвичаєних в освітніх програмах вищих художніх закладів та коледжів фахової передвищій освіти.

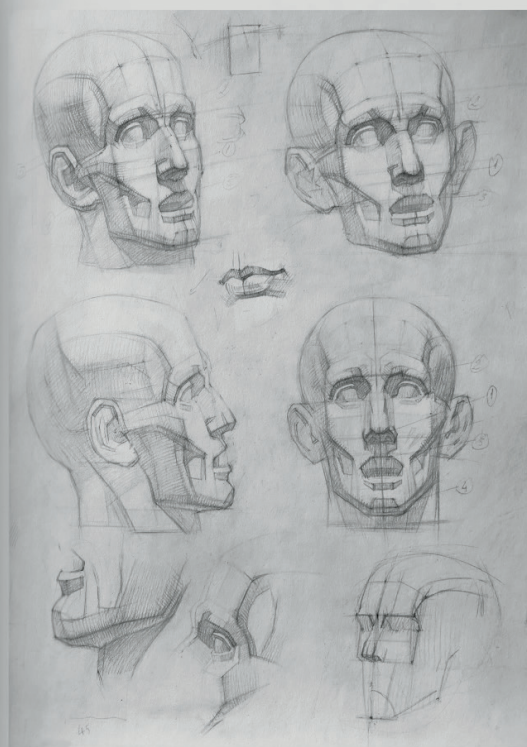
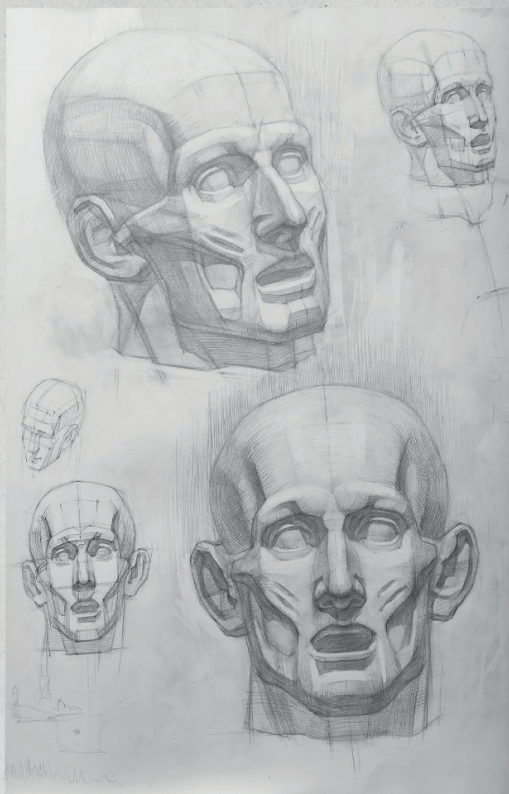
Автор намагаєс у стилі, майже «моментуочій», манері надати здобувачам відповідного кваліфікаційного освітнього рівня методику виконання завдань з рисунку голови, яка базуєтс на схематизації та аналітичній корекції бачення, сформувати у свідомості студента фаховий поняттєвий тезаурус дисципліни.

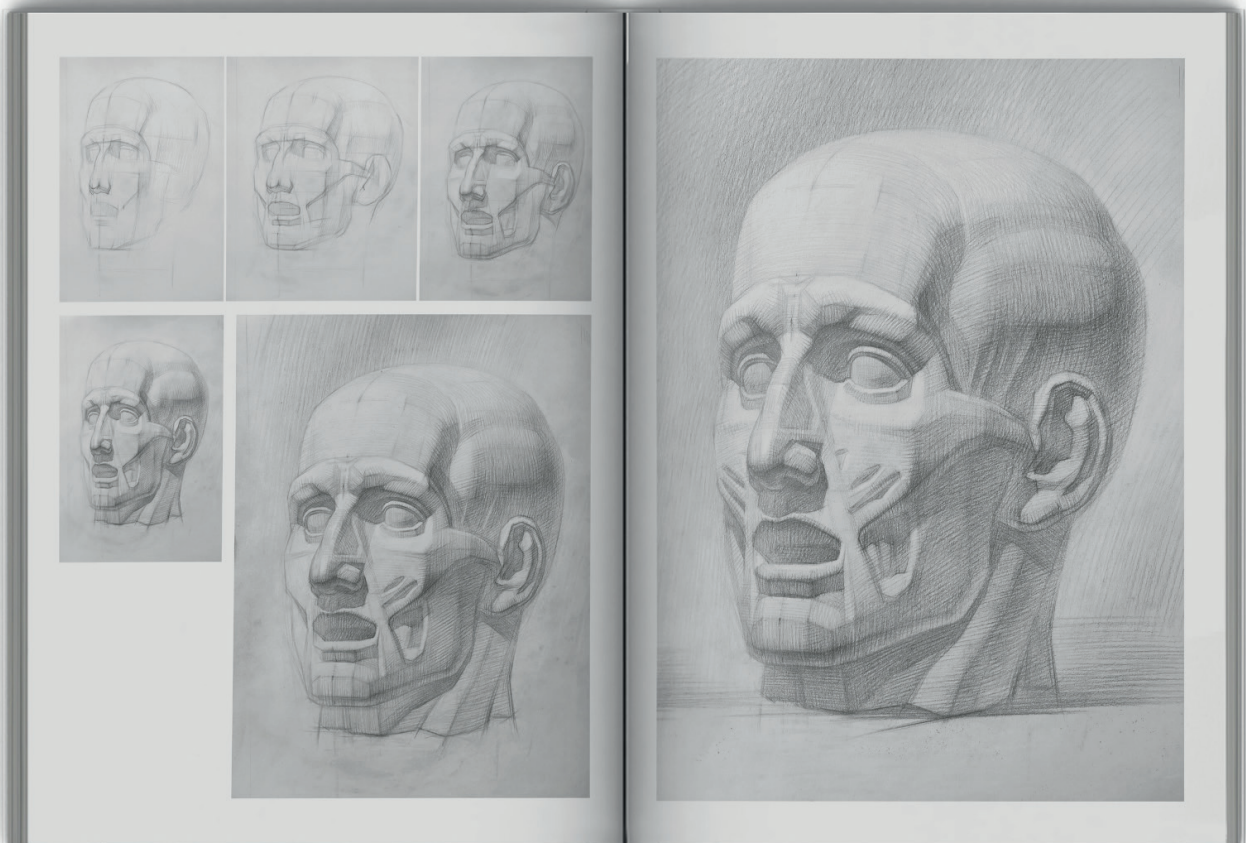
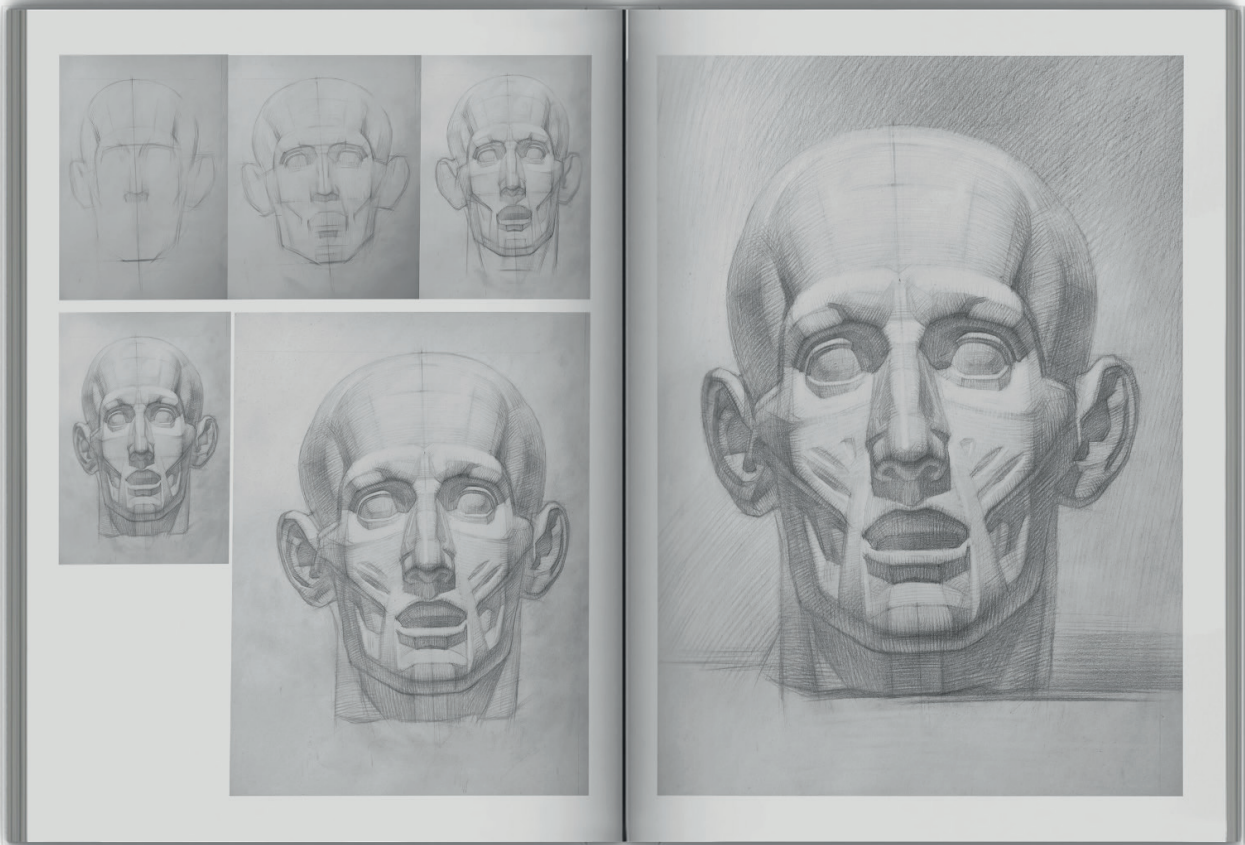
Оскільки увагу приділено методичній послідовності, етапності виконання певних завдань задля свідомої побудови зображення, що нормуєтс ключовими моментами утворення завершеного й досконалого рисунку голови.

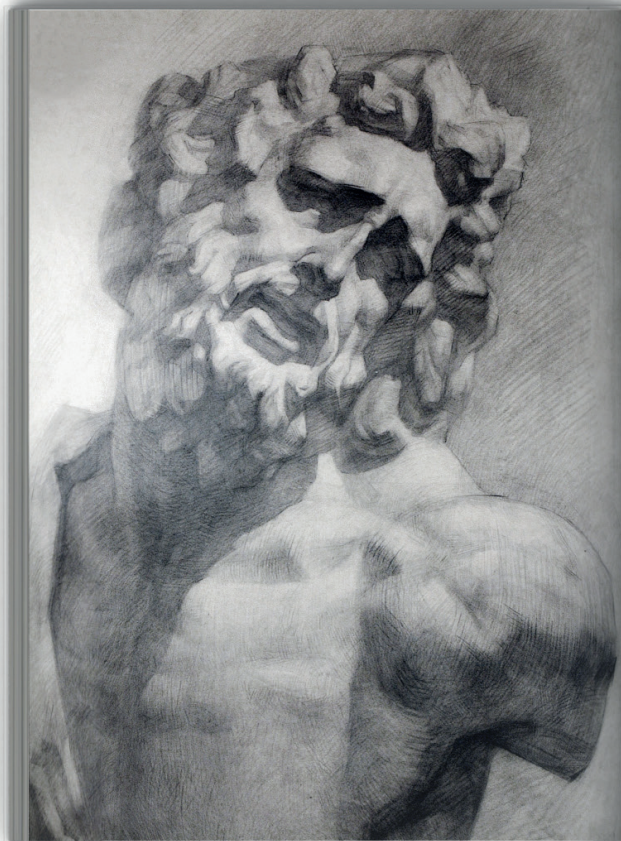
У авторській нємр входила й вимога (інтенція) не уникати й загально методологічних засад викладання проголошених завдань: використання методів спостереження, аналізу форми, корекції схематичних моделей та їх узгодження з логікою побудови форми.

У своїй роботі ми наголошуємо на тому, що навіть найпростіші чи, навпаки, складні завдання з рисунку повинні не механічно відтворювати безпосереднє бачення форми, а супроводжуватис аналізом структури частини й цілого, відчуттям ритму композиційної схеми та її корекції в процесі виконання завдань. Врешт рєшт – розумінням самої сутності рисунку.

Метод схематизації не є самоціллю: між тим, важливо підкреслити, що техніка оволодіння базовими геометричними поняттями, лінійними та площинними засобами конструктивної побудови форми завжди, від античності до сьогодні, співвідносилис з азбукою геометричних схем.

Гіпс

Запропонований авторський курс рисунку голови є наслідком багаторічного досвіду викладання дисципліни «Рисунок» у стінах Харківської державної академії дизайну і мистецтва.

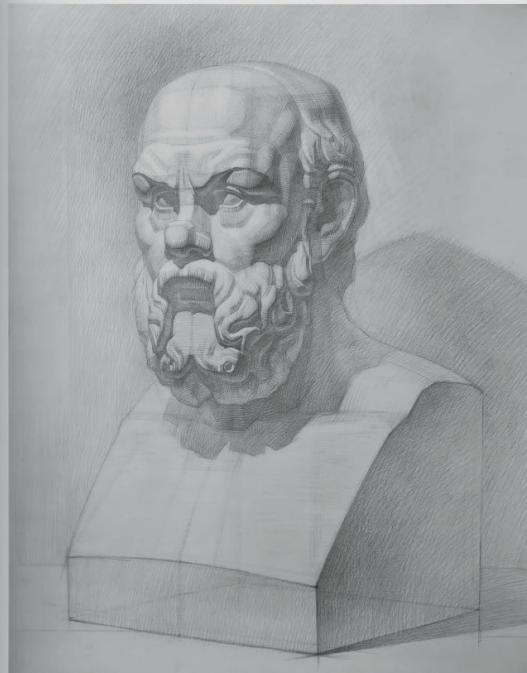
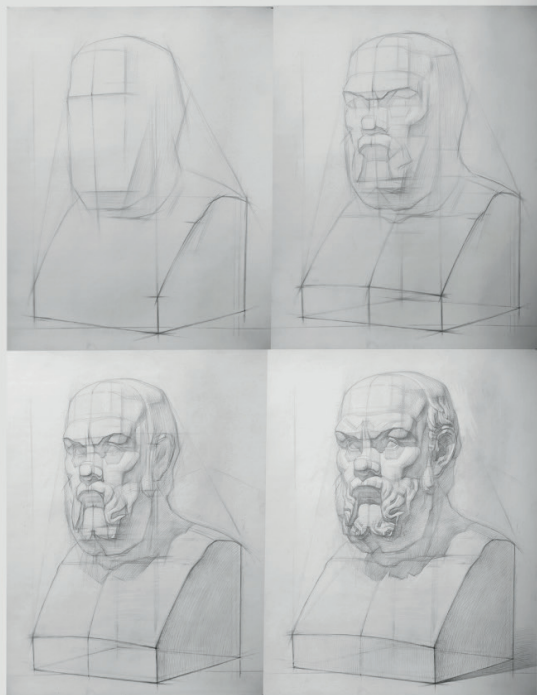
Безумовно, він не постав би у якості закінченої системи принципів та методів навчання рисунку без опора на наукові, методичні та освітні традиції викладання цієї дисципліни, що склалися на кафедрі рисунку ХДАДМ протягом багатьох десятиліть. Їх узагальненням слід вважати фундаментальний том, що репрезентує «золотий фонд» школи академічного рисунку Харківської академії дизайну і мистецтва, виданий І. П. Чеботаревим у 2017 р.

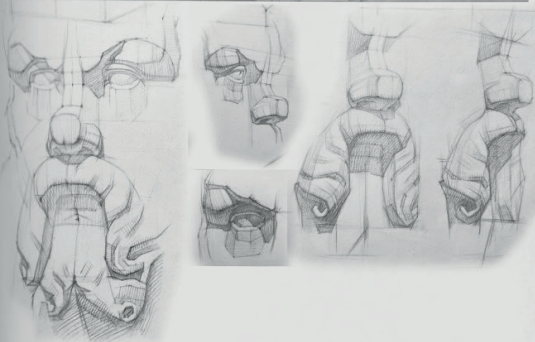
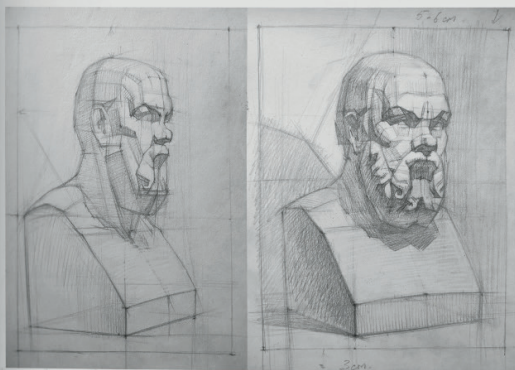
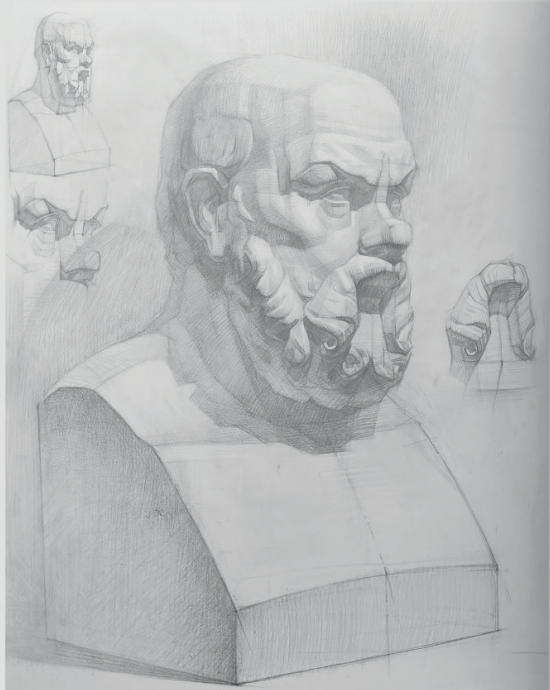
Прямим відзначити, що у зведеному альбомі робіт, що відображають цей методичний скріб кафедри рисунку ХДАДМ ("золотий фонд" Академії) містяться й студентські напрацювання автора посібника, які він долучив до візуального ряду супроводжувального матеріалу. Цей посібник – не перший і не єдиний з навчальної та методичної літератури відповідного спрямування. Однак він і не є стереотипним переказом основних положень академічного рисунку голови, узвичаєних в освітніх програмах вищих художніх закладів та коледжів фахової передвищої освіти.

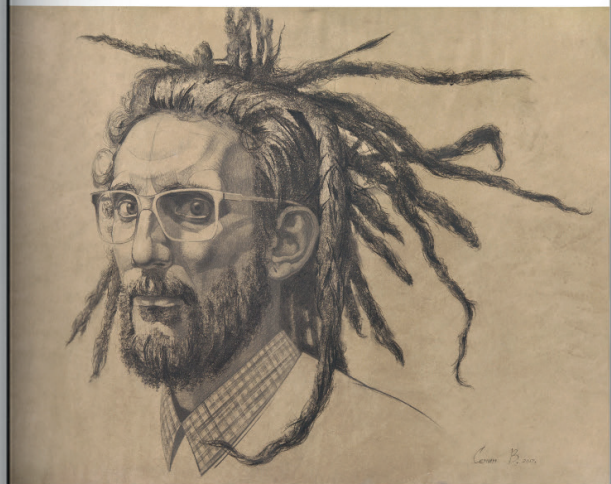
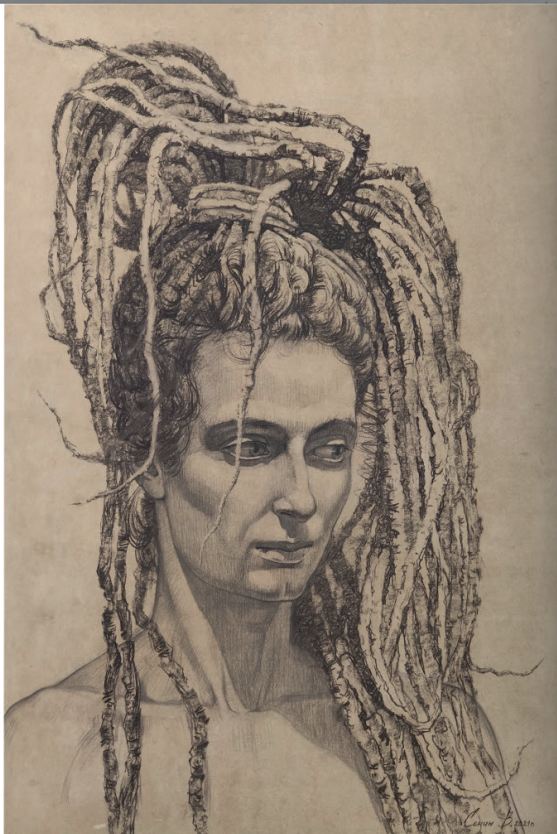
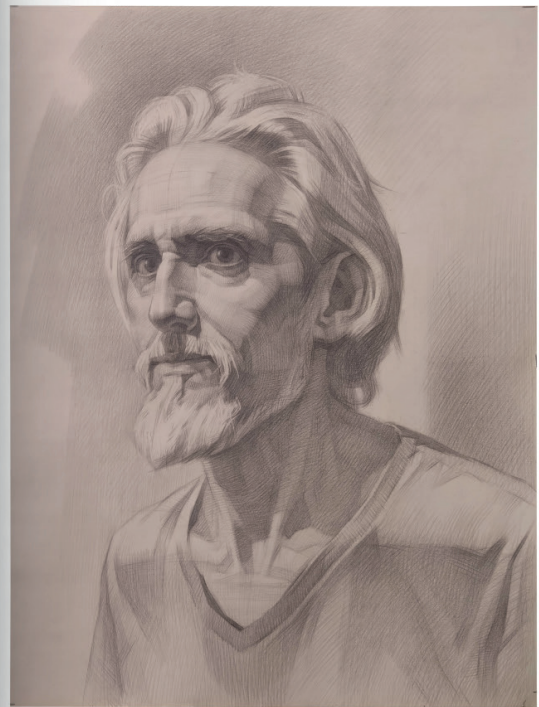
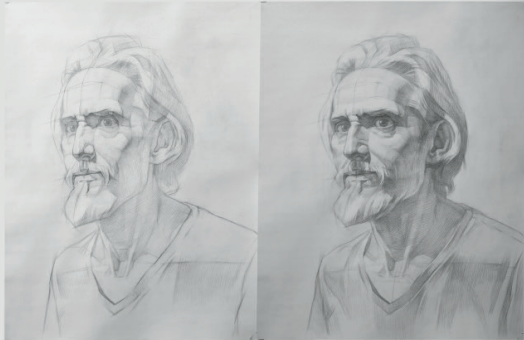
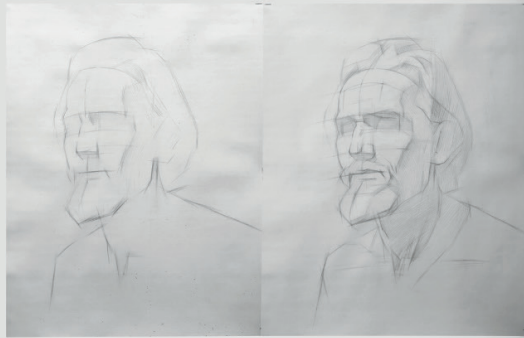
Автор намагався у стислій, майже «коментуючій», манері надати здобувачам відповідного кваліфікаційного освітнього рівня методику виконання завдань з рисунку голови, яка базується на схематизації та аналітичній корекції бачення; сформувати у свідомості студента фаховий поняттєвий тезаурус дисципліни.

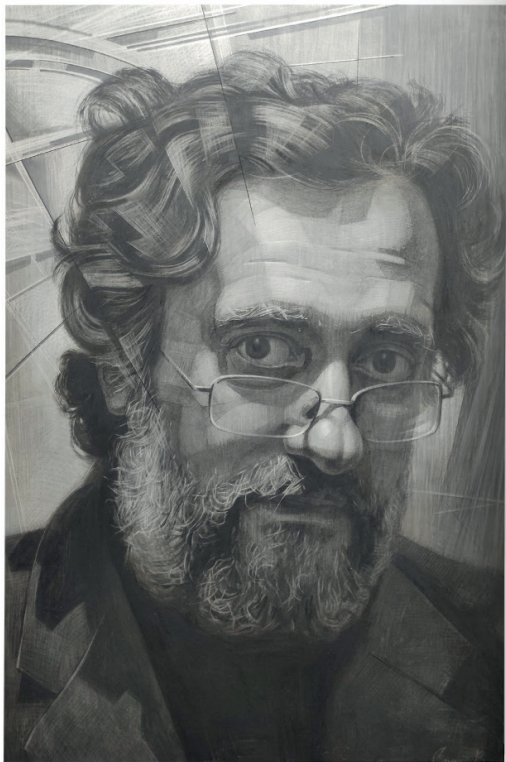
Основну увагу приділено методичній послідовності, етапності виконання певних завдань задля свідомої побудови зображення, що ґрунтується на ключових моментах утворення завершеного й досконалого рисунку голови.

У вторинний намір входила й вимога (інтенція) не уникати й загальнометодологічних засад викладання пропонуєвих завдань: використання методів спостереження, аналізу форми, корекції схематичних моделей та їх узгодження з логікою побудови форми.

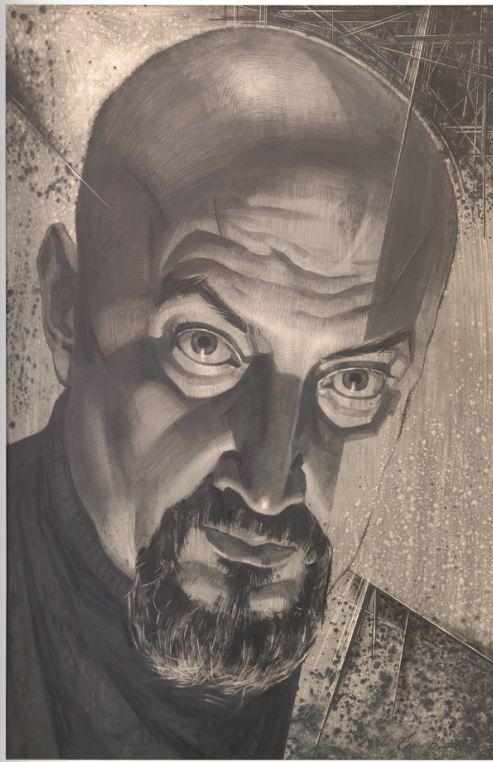

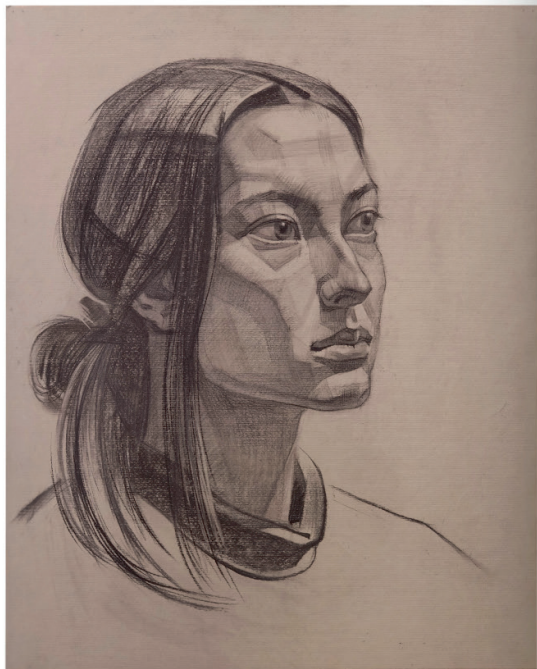

70

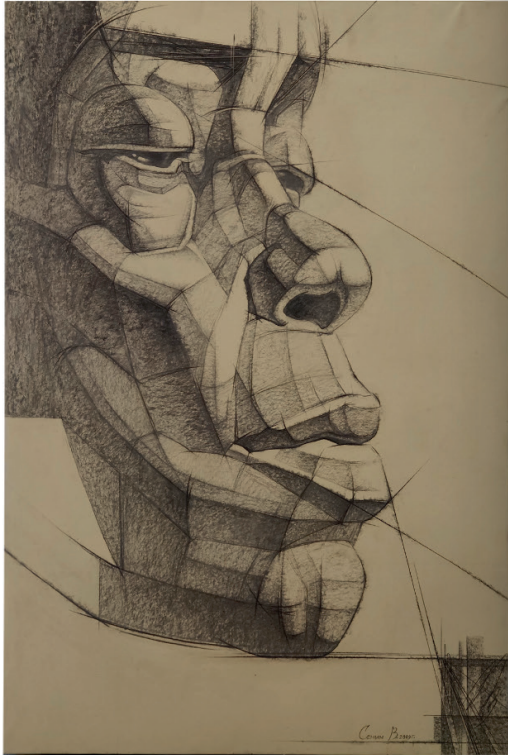
71

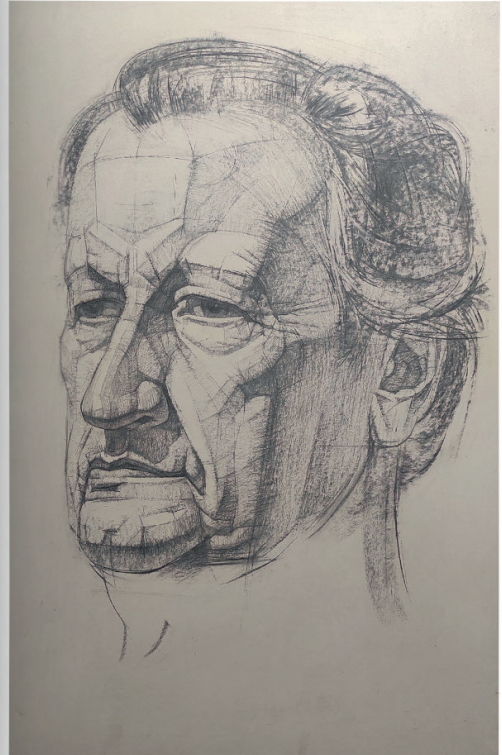
72

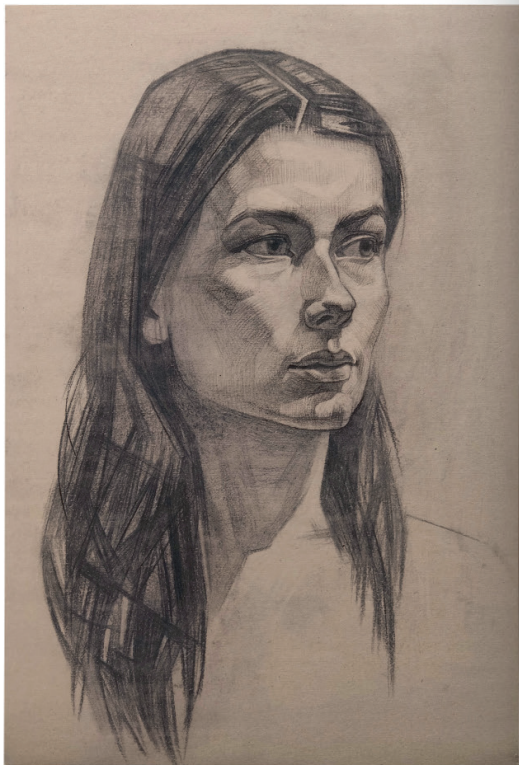
73

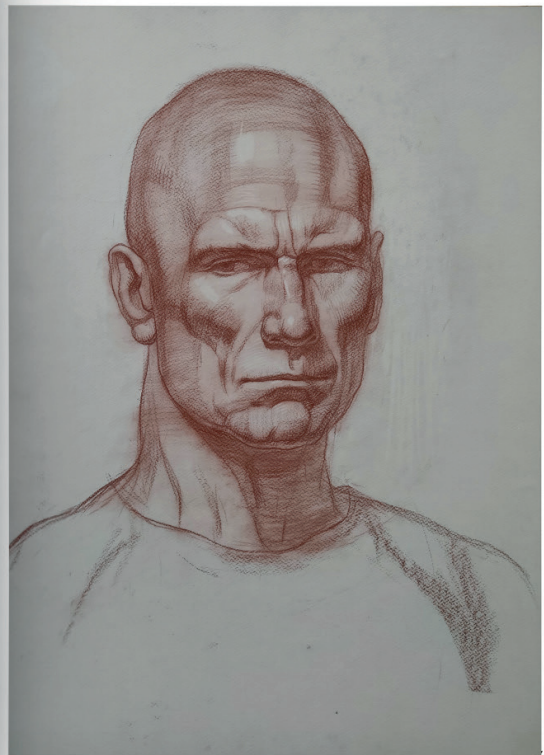
74

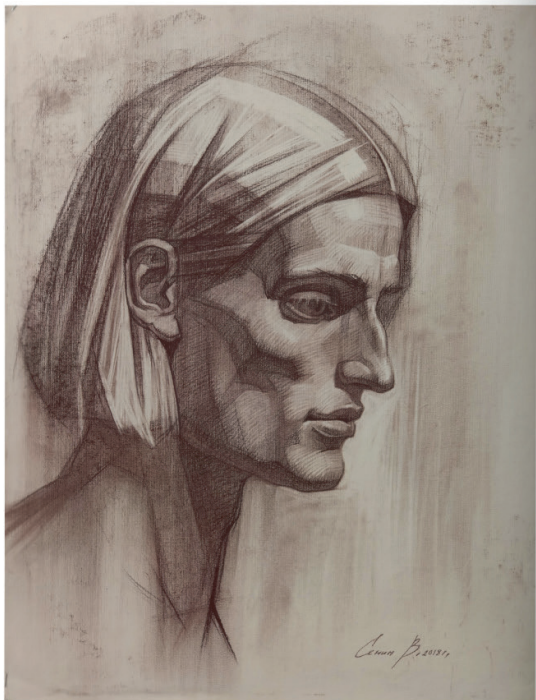
75

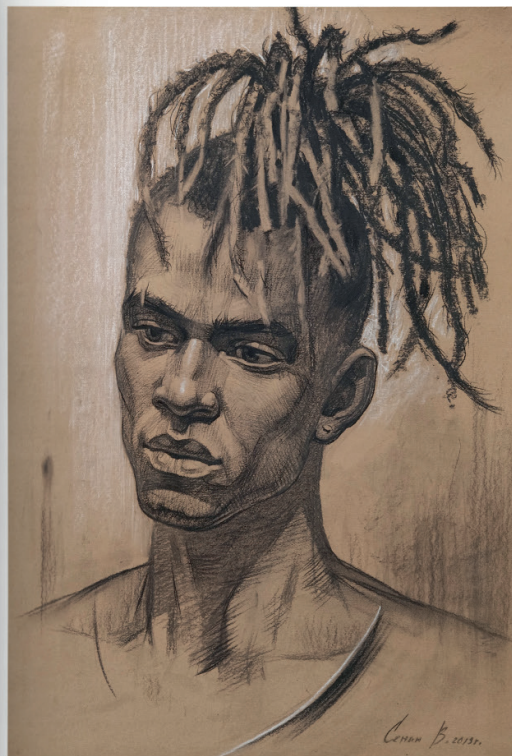
76

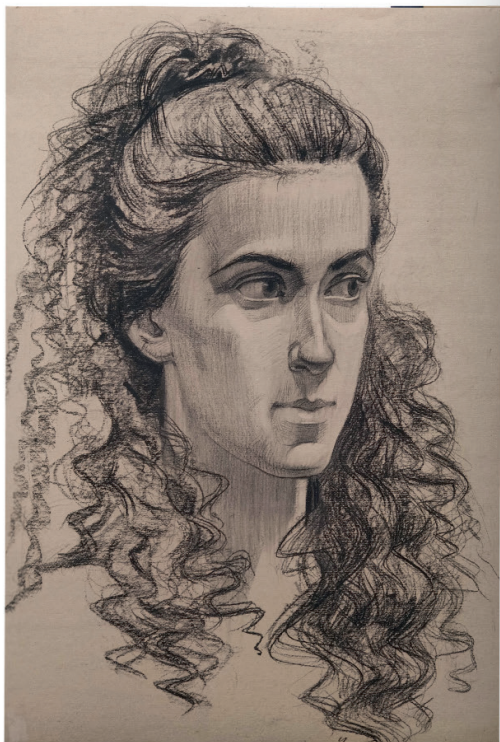
77

78

79

80

81